

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

LEGAL[®]
POINT

www.legalpoint.ro

Povestea merge mai departe!

8

De-ar fi o minune...

Editorial **Cornel Dărvășan**

10

**Drepturile omului
în contextul civilizației
contemporane**

Editorial **Ovidiu Predescu**

3

(Despre) **principii**
Editorial **Nicolae Cîrstea**

4

**„Sindromul
securității”**

Editorial **Gilda Lazăr**

6

**Principiul împărțirii
puterii**

Editorial **Valeriu Stoica**

13
Struții
Editorial
Claudiu Pamuc

Premiile
revistei

LEGAL
POINT
www.legalpoint.ro

14

Premiile revistei
Legal Point

46

Evenimente

- Conferința „Dreptul portuar. Drept intern și dreptul UE”
- Conferința „Codul Maritim Român (CMR). Necesitatea elaborării și adoptării”
- Lansarea albumului “Palate de justiție din România”
- Lansarea revistei Legal Point nr. 2/2017

50

Ce bine că ești...

Interviu cu
muzicianul
Nicu Alifantis

16

Ultima redută, cultura

Interviu cu managerul
Carmen Croitoru

58
Seniorii dreptului
Interviu cu prof. univ. dr.
Marilena Uliescu
Interviu cu prof. univ. dr.
Nicolae Popa

26
**Lecția
de fericire**
Interviu cu
sopra
Felicia Filip

36
Ploaia
Interviu cu
sociologul
Ilie Bădescu

72
**Cronici și
lecturi subiective**
Viața prin ochii
unui avocat

92

Drumul

Interviu cu directorul
Cristina Rotaru-Radu

74

Dania lui Ursulescu

Interviu cu
prezentatorul
Octavian Ursulescu

98
**Despre libertate
și RGPD**
Interviu cu
președintele
Anca Opre

82
Jobul meu: România
Interviu cu artistul
Andrei Păunescu

(DESPRE) PRINCIPII

Nicolae Cîrstea
Editor

N-aș putea spune că sunt un om al principiilor... a clama asta e ca și cum ai face o promisiune... un jurământ!

Într-o mare de relativitate și relativism, ai putea promite că pe tine nu te poate apăsă nimic... că nu te poate îndoi ceva ce este opus... contrar acestora...

Când ai principii, când ești un om al principiilor, pare că ai făcut un legământ... că ai hotărât ceva important cu privire la ființa ta... la existența ta...

Ai decis că nimic din ce e omenesc nu te poate atinge... influența... nimic nu-ți poate schimba opiniile ori percepțiile... viziunea... perspectiva asupra unora sau asupra tuturor... imaginea cu privire la un fapt sau la o situație...

Sună atât de puternic „sunt un om al principiilor”! Sau „contravine principiilor mele”... ori altele similare...

Nu pot ignora că în viața noastră pot contribui la acel țel... la acea năzuință ascunsă ori declarată care să facă din viața noastră un crez... un corolar de idei care dau tăria unui caracter... ale unui individ...

Fiecare dintre noi are amprenta personală pe care și-o dorește pregnantă, poate... ori interior puternică...

Avem nevoie să credem în ceva! Avem nevoie să credem puternic în ceva! Atunci când CREZI, aproape că trăiești împlinirea... realizarea lucrului în care crezi... e terapeutic... sanitar...

Poți arunca departe ce a fost... ce ai trăit... îți poți apropria o existență perfectă...

Îmi pot imagina că principiile ne „vin” din mai multe direcții... ori surse...

În primul rând, din acumulări... sau

experiențe... ai văzut și trăit atâtea încât au crescut și s-au maturizat în tine păreri... perspective... care, puse peste ființa care ești, au o căldură... ți se potrivesc... devii, fără să-ți fi dorit asta, om cu opinie... cu principii...

Apoi, dacă acumulările sunt de mai mică anvergură, le altoiești eului tău... le urmărești în viața ta și le aplici... ești fericit atunci... ai un crez... viitorul pare luminos... ești fericit...

Desigur că sunt infinite variante de principii... ori de oameni ai principiilor...

S-ar putea spune că, într-un fel sau altul, cu toții avem principii... mai mici sau mai mari...

Fără doar și poate că cele mai tentante sunt principiile existențiale... cele legate de viața ta... de prietenii tăi...

„Eu niciodată n-aș putea să...” Sau „așa ceva nu voi face niciodată”.

Ești declarat un om al principiilor... verbalizarea acestora este finalul unui întreg proces... fie de acumulări naturale, fie forțate... un om cult, citit poate ajunge să aibă aceleași principii ca un coleg pe care l-a impresionat atât de mult ultima carte motivațională încât vrea să transforme textul în principii imediate...

Suntem înconjurați de principii... de declarații de principii... de aplicarea principiilor... de...

Îndoiala... cumpănirea... amânarea... consultarea sunt în afara acestei lumi. Sunt incompatibile!

Nu poți ezita! Ar însemna că nu ai principii!

Cândva vine însă un moment... acel moment în care principiile clamate sunt puse în umbră de oportunitate... rămânem oameni ai principiilor în continuare... doar că am luat o scurtă pauză...

Gilda Lazăr
Senior-editor

„SINDROMUL SECURITĂȚII”

Motto: „Nu există libertate parțială.” (Nelson Mandela)

La ultimul Congres european al ziarelor, de la Viena, un jurnalist român l-a întrebat pe Adam Michnik, redactor-șef la *Gazeta Wyborcza*, cum am putea să explicăm generației de azi că libertatea pe care o avem acum nu a existat dintotdeauna. „Libertatea este ca aerul, îți dai seama cât e de important atunci când îți lipsește”, a replicat celebrul dizident polonez.

„Vom muri și vom fi liberi”, s-a strigat în decembrie 1989, în Piața Universității. Și unii chiar au murit, iar alții chiar am fost liberi să spunem ce gândim și să fim noi înșine, o vreme. Pentru că Revoluția noastră a fost anticomunistă și împotriva întregului arsenal totalitar: frică, cenzură, foamă, securitate, turnătorie, suspiciune, minciună...

Am crezut atunci, cu naivitatea vârstei, că ne-am vindecat de toate tarele și relele din lume, dispărute odată cu regimul. În anii '90, veneau la redacție zeci de oameni traumatizați, convinși că sunt urmăriți, ascultați și controlați. Unii fuseseră anchetați sau făcuseră pușcărie politică, alții trecuseră prin spitale psihiatrice, iar cei mai mulți erau, pur și simplu, marcați de frică, neîncredere și angoase. Inițiasem chiar și o rubrică intitulată „Prin vizetă”, în care prezentam realitățile curente, dar din perspectiva unui spațiu concentraționar.

Încet, încet, numărul celor bântuiți de ceea ce numeam atunci „sindromul securității” s-a diminuat. Pentru că, acum câțiva ani, oamenii să înceapă din nou să se uite peste umăr, să vorbească în șoaptă și să-și lase telefoanele mobile afară în timpul întâlnirilor, ca urmare a zvonului că, din nou, am fi interceptați, supravegheați, monitorizați...

Și asta în pofida faptului că România devenise, încă din 2007, membră a Uniunii Europene, care se întemeiază, prin Tratat, „pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe

respectarea drepturilor omului”. Dar, cum spunea marele gânditor Pitagora cu multe secole în urmă, „drepturile omului nu sunt la fel cu ale popoarelor, din cauza că oamenii deveniți popor încetează a mai fi oameni”.

După dezvăluirea parțială a protoalelor secrete încheiate, dincolo de lege, între SRI și Procuratură, SRI și CSM („garantul independenței justiției”), SRI și Înalta Curte, asistăm la controverse hilare. Dacă au fost interceptați șase milioane de cetățeni sau „doar” fix 20.907, câți a menționat, cu o nonșalanță dezarmantă, SRI, precizând cu candoare că acestora „le-au fost îngădite parțial drepturile și libertățile”. Ca și cum asta ar fi cel mai firesc lucru din lume...

Nelson Mandela spunea că „nu există libertate parțială”. Sau îngădită. Iar în ciuda interceptării „pe mandat de siguranță națională” a zeci de mii de români, categorisiți în diverse feluri, dar asimilați teoretic teroriștilor, nu a fost găsit nici măcar un singur terorist, fie el și conservat în formol, de la Revoluție. În schimb, a reapărut psihoza și reîncolțește paranoic „sindromul securității”. Tot Pitagora scria că „lucrul cel mai rușinos al unei stăpâniri e pândirea și iscodirea oamenilor”. Iar paradoxul zilelor noastre e că nici măcar nu știm cine e această stăpânire.

Ca jurnalist, am crezut întotdeauna în misiunea presei de a informa, dar și în misiunea de a educa. Scriam pe vremuri, la „Dreptatea”, care nu s-a confundat niciodată cu „Adevărul”, despre elementele incipiente ale sistemului în care intraserăm și despre rolul instituțiilor fundamentale (atunci) în formare. Că democrația consacră existența și separația celor trei puteri în stat: legislativă, executivă și judecătorească. Plus o a patra, mai degrabă simbolică, presa, „câinele de pază al democrației”, care întruchipează libertatea cuvântului și are rolul de a veghea la echilibrul celorlalte trei, atrăgând atenția asupra derapajelor.

Procuratura (Ministerul Public) face parte din puterea executivă, nu din cea judecătorească și, în niciun caz, nu se poate confunda cu justiția. Procurorii și judecătorii sunt magistrați, dar numai cei din urma sunt inamovibili. O persoană beneficiază de prezumția de nevinovăție până când hotărârea de condamnare pronunțată de ultima instanță de judecată rămâne definitivă, devenind executorie „în numele Președintelui României”. Iar Curtea Constituțională, în pofida numelui, este, de fapt, un „organism politico-jurisdicțional, potrivit definiției date de Antonie Iorgovan, supranumit „părintele Constituției”...

Desigur că dumneavoastră, cititorilor *Legal Point*, acestea toate vi se par de la sine înțelese. Dar celor care cer azi, în piața publică și pe rețelele de socializare, reinstaurarea tribunalelor poporului, eventual sub o denumire prescurtată la trei inițiale, nu le-a mai explicat nimeni, în ultimele decenii, ABC-ul democrației. Iar responsabilitatea confuziei generalizate cade și în sarcina noastră.

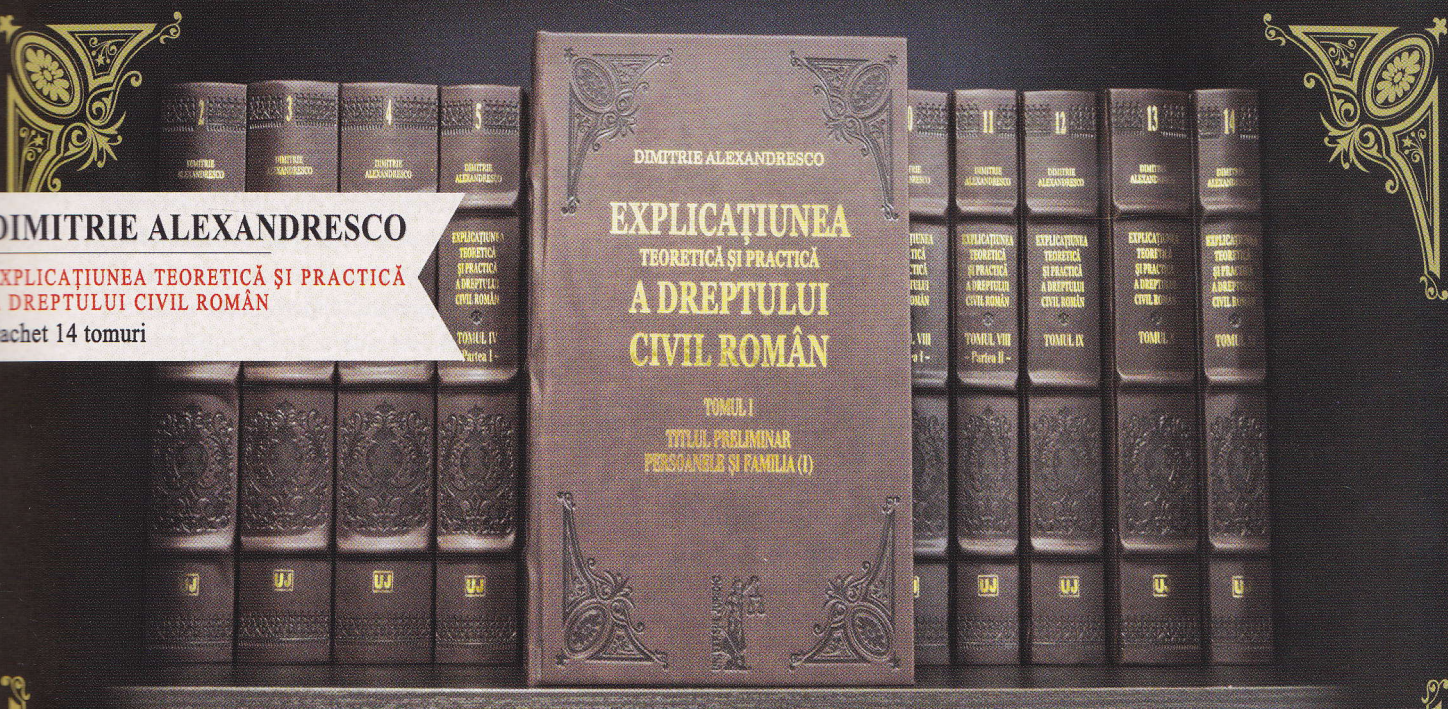
În „epoca post-adevăr”, deși prezumția de nevinovăție e prevăzută de Legea fundamentală,

„suspiciunea rezonabilă” (și subiectivă prin excelență) înlocuiește dovezile concludente, iar condamnările au loc în direct, la televizor. Conform fostului Președinte Iliescu, „Constituția noastră respiră separația puterilor în stat”, în loc să o garanteze ca atare. Poate tocmai de aceea „serviciile”, deopotrivă generice, mitologice și ubicue, s-au putut infiltra în tot și în toate, ca un fel de liant între cele „patru” puteri, limitând drastic separația lor, care este o legitate a democrației.

Iar tentativele de îngrădire a libertății și a drepturilor fundamentale, inclusiv a dreptului la viață privată, ne aruncă înapoi cu peste un sfert de veac. „Libertatea e ca aerul.” Și tare mi-e teama că, deși nu am îmbătrânit, deja gâfâim și începem să ne sufocăm.

PS: „Încă nu am primit e-mail GDPR de la SRI. Voi?”

(Autoarea este în prezent Director Corporate Affairs & Communication la JTI România. Textul de față reprezintă exclusiv opiniile sale personale și nu implică în niciun fel compania.)

DIMITRIE ALEXANDRESCO

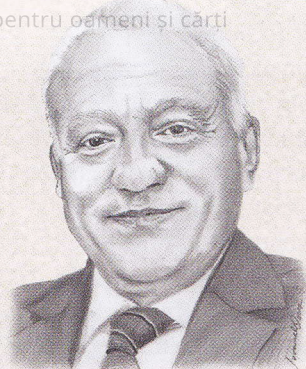
**EXPLICAȚIUNEA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ
A DREPTULUI CIVIL ROMÂN**

achet 14 tomuri

UNIVERSUL JURIDIC

• Republicare anastatică a primei opere fundamentale dedicate Codului civil român modern • Serie de lux, lucrată manual, destinată pasionaților și colecționarilor • Numerotarea fiecărui exemplar • Seria limitată de seturi puse în circulație nu va depăși 100; în mod excepțional, în primul an vor fi puse în circulație maximum 200 de seturi • Comenzile se vor realiza prin intermediul ujmag.ro • La achiziționarea setului complet, Editura Universul Juridic oferă cumpărătorilor, ca beneficiu suplimentar, accesul la portalul universuljuridic.ro pentru o perioadă de 6 luni

Valeriu Stoica
Senior-editor

PRINCIPIUL ÎMPĂRȚIRII PUTERII

Este o experiență eternă că orice om care are putere este tentat să abuzeze de ea... Pentru a nu se putea abuza de putere, trebuie ca, prin aranjarea lucrurilor, puterea să oprească puterea". Această frază a lui Montesquieu este celebră pentru că ea justifică principiul separației puterilor în stat, principiu fundamental al democrației constituționale. Constituția României, în forma adoptată în anul 1991, nu a recunoscut în mod explicit acest principiu. Revizuirea Legii fundamentale în anul 2003 a permis însă consacrarea separației puterilor în stat în art. 1 alin. (4), în care se arată că „Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale”.

Acest text constituțional a confirmat interpretarea legislativă dată noțiunii de *autoritate judecătorească*, care figurează chiar în titlul Capitolului VI al Titlului III (*Autoritățile publice*) din Legea fundamentală. Prin modificarea substanțială din anul 1997 a Legii de organizare judecătorească s-a precizat că această noțiune nu se confundă cu noțiunea de putere judecătorească. Cu acea ocazie au fost identificate sensurile acestor două noțiuni, sensuri care rezultă chiar din Constituție: *puterea judecătorească* este organizată instituțional în sistemul instanțelor judecătorești, având pe cea mai înaltă treaptă Înalta Curte de Casație și Justiție, în timp ce *autoritatea judecătorească* are o sferă mai largă, incluzând, pe lângă aceste instanțe, și Ministerul Public. Au fost înlăturate astfel confuziile, reale sau potențiale, privind apartenența Ministerului Public la puterea judecătorească. Din anul 1997 și până în prezent, distincția dintre Ministerul Public și puterea judecătorească este foarte clară, chiar dacă ambele structuri instituționale alcătuiesc împreună o structură mai largă, respectiv autoritatea judecătorească. Structurarea Consiliului Superior al Magistraturii în două secții, una pentru judecători și alta pentru procurori, este tocmai expresia acestei

distincții clare dintre puterea judecătorească și Ministerul Public. Dar, în ansamblul său, CSM „este garantul independenței justiției”, conform art. 133 alin. (1) din Constituție.

Distincția dintre Ministerul Public și puterea judecătorească este marcată și de alte câteva texte din Legea fundamentală: astfel, în timp ce „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii” [art. 124 alin. (3)] și „sunt inamovibili, în condițiile legii” [art. 125 alin. (1)], Ministerul Public „își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției” [art. 132 alin. (1)].

Aceste prevederi constituționale, nuanțate în legile organice ale justiției și ale Ministerului Public, pun în lumină nu numai statutul clar al puterii judecătorești – separată, dar aflată în raporturi de echilibru cu puterea legislativă și cu puterea executivă –, ci și statutul special al Ministerului Public, ca parte componentă a *autorității judecătorești*. Chiar dacă este distinct de puterea judecătorească, Ministerul Public nu face parte pur și simplu din puterea executivă. Legea fundamentală nu a optat în favoarea unui *statut de funcționari publici* și pentru procurori, ci le-a acordat acestora statutul de magistrați, ca și judecătorilor. Dar legătura Ministerului Public cu puterea executivă este păstrată prin „umbrela” autorității ministrului justiției.

Am înțeles de multă vreme că principiul separației puterilor în stat este doar o aplicare particulară a unui principiu mai larg, acela al împărțirii puterii. Plecând chiar de la fraza lui Montesquieu, citată la începutul acestui articol, am subliniat că: „Sensurile ideii lui Montesquieu nu sunt însă epuizate de principiul separației puterilor în stat, care acționează numai din interiorul structurilor statului, determinând o limitare reciprocă a celor trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească. Experiența istorică a demonstrat că această limită interioară a puterii de stat nu este suficientă nici

pentru a curma abuzurile autorităților, nici pentru a bloca tendințele totalitare ale celor care dețin puterea executivă. Recitind cu atenție expresia lui Montesquieu, se poate descifra un principiu cu valoare mult mai generală decât separația puterilor în stat. Ideea că puterea oprește puterea trebuie extinsă de la vârfuri la baza statului, în forma descentralizării și autonomiei administrației publice locale, de la sistemul statului la sistemul politic în forma pluripartidismului și a separației activității de partid de aceea de stat și, în sfârșit, de la sistemul politic la întreaga societate, prin complementaritatea și consubstanțialitatea societății civile și a sistemului politic. Cât privește împărțirea puterii între societatea civilă și sistemul politic, trebuie respectată restricția... necesară pentru apărarea democrației: *suma puterilor distribuite în societatea civilă trebuie să fie întotdeauna mai mare decât suma puterilor distribuite în sistemul politic.*

Forța societății democratice este cu atât mai mare cu cât puterea este mai judicios împărțită între elementele sistemului politic și ale societății civile. Această idee paradoxală este o axiomă a societății democratice. Principiul împărțirii puterilor, în această formă generală, este bariera artificială pusă în calea tendinței naturale a puterii de a crește în forme monstruoase. Opțiunea democrației moderne în favoarea distribuirii raționale a puterii este opusă rațiunii autoritare sau totalitare care tinde către concentrarea puterii. Dar reciproca primei axiome este că forța unei societăți este cu atât mai slabă cu cât puterea este mai concentrată¹.

Deși am înțeles de un sfert de veac adevărul simplu, potrivit căruia principiul separației puterilor în stat este o aplicație particulară a principiului mai general al împărțirii puterii, totuși doar în ultimii ani mi-am dat seama de înțelesul normelor din Constituție care reglementează autoritatea judecătorească, ca sumă a puterii judecătorești și a Ministerului Public. Într-adevăr, aceste texte nuanțează principiul separației puterilor în stat, oferind o imagine oarecum mai complicată, dar mai fidelă a acestuia.

Pe de o parte, între puterile statului nu sunt ziduri impenetrabile, ci legături de control reciproc și de cooperare. Ideea de *separație* accentuează funcțiile specifice ale fiecărei puteri, dar acestea n-ar putea fi realizate decât în ansamblul instituțional al autorităților publice; totodată, această idee subliniază necesitatea controlului reciproc, pentru a pune în

operă concepția care afirmă că numai puterea poate să oprească puterea.

Pe de altă parte, textele constituționale evocate mai sus nu sunt doar o consacrare a principiului separației puterilor în stat, ci și a principiului mai general al împărțirii puterii. Astfel, în cadrul fiecărei puteri au fost create mecanisme specifice de control intern, iar anumite funcții nu au fost încredințate doar uneia dintre puterile statului, ci au fost instituite proceduri decizionale la care contribuie două sau mai multe puteri. Aceasta este și situația numirii și a revocării din funcții importante a procurorilor (cât privește funcția de procuror simplu, Legea fundamentală este foarte clară; procurorii sunt numiți de Președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii; ministrul justiției nu are nicio atribuție în acest mecanism instituțional): prin lege organică s-a stabilit că numirea și revocarea din funcții importante a procurorilor se face de către Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii. Această soluție legislativă este de natură să păstreze echilibrul dintre cele trei autorități și să asigure independența procurorilor.

Or, decizia recentă a instanței de contencios constituțional rupe acest echilibru, acordând ministrului de justiție un rol preeminent asupra carierei procurorilor. Dacă, pe cale legislativă, noțiunea de *autoritate a ministrului justiției asupra activității procurorilor* a fost interpretată într-un sens restrictiv, astfel încât să nu se exercite și asupra carierei acestor magistrați, Curtea Constituțională contrazice această evoluție legislativă și, practic, își asumă atribuția de legiferare. Desigur, deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii de la data publicării lor. Dar chiar considerentele deciziei în discuție lasă loc de interpretare, iar aplicarea obligatorie a fiecăruia considerent poate să intre în contradicție cu aplicarea obligatorie a altor considerente. Cum însăși Curtea recunoaște competența instanțelor de contencios administrativ de a face un control de legalitate al deciziilor de revocare din funcții importante a procurorilor, nu este exclus ca în viitor să asistăm la soluții contradictorii ale instanțelor judecătorești în această materie.

În loc de concluzie, revin asupra unei sugestii care a fost avansată în mod repetat în ultimii ani: o regândire a procedurii de numire a judecătorilor la Curtea Constituțională ar fi necesară pentru a-i pune la adăpost de suspiciunile de partizanat politic care s-au manifestat în spațiul public, din direcții diferite, nu numai în legătură cu această decizie, ci și cu alte decizii mai vechi sau mai recente.

¹ V. Stoica, *Puterea, un rău necesar*, Ed. Allfa, București, 2002, pp. 12 și 13 (ideile au fost preluate dintr-un articol publicat în revista „Sfera Politicii” nr. 5/1993).